

Pavla Válková

Národní identita a nacionalismus

Pomyslná společenství

Anderson, B.

Klíčová slova: národ, nacionalismus, knihtisk, pomyslná společenství, náboženská společenství, dynastická říše

Obsah:

Klíčovým termínem pro pojetí národa je *imagined communities* – národ se může stát národem teprve tehdy, když si každý z jeho příslušníků je schopen představit, že je příslušníkem pospolitosti s lidmi, které nikdy osobně nepoznal a nepozná a kteří žijí na teritoriu, které si rovněž může pouze představovat.

Autor se zamýšlí nad pojmem národ a nacionalismus. Definiuje národ jako pomyslné (všichni příslušníci 1 národu se navzájem nepoznají) společenství – a to existující v představách jako společenství ze samé své podstaty vnějškově ohraničené (ani ti největší mesianisté mezi nacionalisty nesní, aby všichni příslušníci lidského rodu byli připojeni k národu) a svrchované (koncepte vzn. v době osvícenství a revoluce ničily legitimitu s bohem, bylo potřeba se vyrovnávat s pluralismem náboženství a přizpůsobovat se ontologickým tvrzením každé víry v daném teritoriu).

Autor poukazuje na potřebu chápání nacionalismu v souvislosti se širokými kulturními systémy, které mu předcházely. Autor v následujícím textu se podrobně zamýšlí nad náboženským společenstvím a dynastickou říší. Náboženská společenství byla představitelná prostřednictvím posvátného jazyka a psaných textů a byla přesvědčena o jedinečné posvátnosti jejich jazyka. Rozvoj a rozšíření knihtisku, pád latiny a objevitelské výpravy napomohly k tomu, že se posvátná společenství integrována starými posvátnými jazyky postupně rozpadala, pluralizovala a teritorializovala.

V dynastických říších se legitimita odvozovala od Boha a ne od obyvatelstva. Z důvodu sňatkové politiky a výboji se spojovaly různorodé populace, kdežto v moderním státě je svrchovanost jasně definována.

Autor se také zabývá vnímáním času, který také přispěl k nacionalismu, ukázkou literárních děl. Poukazuje i na význam knihtisku a vydávání novin.

Závěr autor sumarizuje předchozí úvahy a tvrdí, že národ může vzniknout pouze za předpokladu třech základních kulturních koncepcí. Posvátný jazyk musí ztratit význam a tím dojde i k oslabení náboženství. Společnost se musí organizovat jinak než na základě monarchie a centralizované monarchie. A třetí pojetí temopolarity – původ světa a lidí je zásadě stejný.

Komentář: Autor osobitým způsobem popisuje vznik národa a nacionalismu. Nejvíce mě na tomto pojetí zaujal význam knihtisku.

Otázky:

Může se jedinec cítit příslušníkem více národů?

The Renaissance of Nationalism **Johnson, N. C.**

Klíčová slova: národ, nacionalismus, jazyk, minulost, symboly, národní identita

Obsah:

Úvod článku dokumentuje situaci po roce 1989, kdy došlo k politickým změnám a také ke změně politické mapy. Konec éry nacionalismu je v nedohlednu. Nacionalismus je jednou z nejtrvalejších ideologií, která utváří politický život posledních 200 let. Je mnoho literatury o nacionalismu. Anderson tvrdí, že národ je jen pomyslným společenstvím. Zdůrazňuje rozvoj knihtisku a produkci levných knih a novin v národním jazyce.

Při formování národa je důležitá společná historie, kultura, zvyky, tradice, symbolická krajina. Předpokladem je kulturní legitimita.

Nejdůležitějším prvkem je jazyk. Jazyk vyvolává u lidí pocit sounáležitosti, elitám umožňuje vstanout do čela národních hnutí. Jazyk umožnil vytváření státních hranic. (Př. Francie - vytvořen uniformní jazyk). Příkladem neúspěšného plánování je Belgie, kde jsou jazykové problémy mezi Vlámky a Valony. V postkoloniálních zemích po získání nezávislosti, se řešil problém, jaký jazyk si mají zvolit za oficiální. Př. Indie, ta si angličtinu nechala jako úřední jazyk angličtinu, jelikož se jim jazyk Hindu nepodařilo prosadit.

Pro budování národa je důležitá jeho minulost. Budování nových tradic. Zdůrazňovány jsou především hrdinská období. Slavná historie je prezentována novými technologiemi, tematickými parky, novými formami muzeí. Byly vystavěny památníky, časté jsou válečné památníky, které připomínají válečné oběti.

V článku je diskutována i role ženy a nacionalismu. Ženy jsou brány jako „pasivní přihlížející“ Funkce ženy jsou: reprodukce nových národních příslušníků a je důležité aby vstupovaly do manželství s příslušníkem stejného národa (v Německu-extrém).

Budování národů je spojeno s územím. Jelikož pokud není hranice státu shodná s národními obyvateli, může docházet ke konfliktům (př. Jugoslávie)

Komentář:

V textu byly podrobně popsány symboly, které napomáhají k formování národů a národní identity. Nelze popřít jedinečnost těchto symbolů, především co se týká jazykových možností. Vše je podloženo názornými příklady. Velice mne zaujala pasáž, která se věnovala roli ženy. Článek je velice čtivý, názorný a poučný.

Otázky:

Jaké jsou nejdůležitější symboly českého národa?